

Vantaan opettaja

23.3.2022

1/2022

Puheenjohtajan terveisiä

Tiedossa on monella tapaa haastava kevät. Kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen (OVTES) voimassaolo on päättynyt 28.2.2022, eikä neuvottelutulosta ole vielä näköpiirissä. Toistaiseksi siis jatketaan entisen sopimuksen ehdoin, kunnes uusi sopimus astuu voimaan. Näyttäisi siltä, että neuvottelutuloksen saavuttaminen on vaikeaa ja sen saavuttaminen edellyttää järjestöllisiä toimenpiteitä, jotka koskevat myös vantaalaisia opettajia, rehtoreita ja apulaisrehtoreita.

Järjestölliset toimenpiteet tarkoittavat viime kädessä lakkoa. Oikeutta lakkoon ei käytetä harkitsemattomasti, vaan siitä päättää aina joko OAJ:n hallitus valtuuston valtuuttamana tai lakon ollessa laaja OAJ:n valtuusto. Lakko on aina viimesijainen keino, johon turvaudutaan vasta, ellei hyväksyttävää neuvottelutulosta muilla keinoin ole saavutettu. Kuvaavaa onkin, että allekirjoittanut oli peruskoulun yhdeksännellä luokalla vantaalaisten opettajien viimeksi ollessa lakossa, ja siitä on kauan.

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö (JUKO) ja Opetusalan ammattijärjestö (OAJ) päättävät yhdessä työtaistelutoimien rajauksista ja kantavat myös vastuun valinnoista. Jäsenille päätös lakosta on sitova. Työnantajalla ei ole valtaa määritellä, ketkä saavat ryhtyä lakkoon ja ketkä eivät. Kyse on perustuslaillisesta oikeudesta. Yksittäiselle jäsenelle ei koidu lakkoon menemisestä oikeudellisia ongelmia. Ammattiliitto kantaa vastuun tekemästään työtaistelupäätöksestä ja jäsenten ansionmenetykset korvataan lakkoavustuksella. OAJ:n valtuusto on päättänyt lakkoavustuksen suuruudeksi 180 euroa päivässä.

OAJ on nyt antanut lakkovaroituksia kaksipäiväisistä lakoista koskien Jyväskylän ja Rovaniemen, Tampereen ja Kuopion sekä Oulun ja Turun kaupunkeja sekä viikon mittaisesta lakosta koskien pääkaupunkiseudun kaupunkeja (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen). Pääkaupunkiseudulle annetussa lakkovaroituksessa lakko alkaa heti pääsiäisen jälkeen (19.4. – 25.4.), mikäli neuvottelutulosta ei ole ennen sitä saavutettu tai lakkoa siirretty valtakunnansovittelijan toimesta. Lakkoa on lain mukaan mahdollista siirtää valtakunnansovittelijan Työ- ja elinkeinoministeriölle tekemän esityksen perusteella kahdella viikolla.

Lakkoon on aina oltava vahvat perusteet. Vanha sanonta toteaa, että lakkoon on helppo mennä, mutta sieltä pois pääseminen voi olla vaikeaa. Mikäli lakkoon päädytään, taustalla ovat tuloksettomasti käydyt neuvottelut palkankorotusten tasosta, opetusalan monivuotisesta palkkaohjelmasta ja mahdollisesti sopimusta koskevista tekstimuutoksista. Mikäli näihin kysymyksiin ei neuvottelupöydässä löydetä ratkaisua, sitä on haettava järjestöllisten toimenpiteiden kautta, vaikka toivommekin ratkaisun löytyvän jo ennen työtaistelutoimenpiteitä.

Ammattiliiton jäsenyys velvoittaa yksittäisiä jäseniä toimimaan liittonsa lakkopäätöksen mukaisesti. Kannattaa seurata sekä OAJ:n että VOAY:n tiedottamista asiaan liittyen.

Mika Koskinen

VOAY:n puheenjohtaja

etunimi.sukunimi@eduvantaa.fi

050 527 6999

Päälüottamusmiehen puheenvuoro

Niin uskomattomalta kuin se tuntuukin, on kesä – jos ei nyt ihan käden ulottuvilla – käsitettävän lähellä. Mutta taival sinne ei tule olemaan helppo, luulen. Tätä kirjoittaessani olemme yhä sopimuksettomassa tilassa ja muun muassa sellaiset käsitteet kuin lakkovaroitus, lakon siirto sekä ylityö- ja vuoronvaihtokierto ovat tulleet kaivetuiksi esille. Vaikka pöhinä on toistaiseksi keskittynyt Ruuhka-Suomen ulkopuolelle, on ilmassa vakavia merkkejä siitä, ettei puhe järjestöllisen valmiuden kohottamisesta vertaudu PKS-alueellakaan vanhoihin Kummeleihin. JOS toimenpiteitä tulee, tiedotetaan niistä varmasti siihen tahtiin, että kenenkään ei tarvitse luottaa liki 40 vuoden taakse ulottuvaan perimätietoon. Tiedotusta tilanteesta siis tulisi. Toivokaamme, että sopimukseen päästään nopeasti ja suuremmitta järjestöllisittä toimenpiteittä. Mutta niihinkin on oltava valmiina.

Entä jos sairastut kesällä?

Jotta korona, heikentynyt eurooppalainen turvallisuustilanne ja hulinallinen kevät eivät kenenkään mieltä järkyttäisi, suunnataan fokusta kesäkeskeytyksen ajalle. Vaikka kesällä sairastaminen on erityisen kurjaa, tulee lohduttautua sillä, että usein parjattu OVTES tarjoaa laastarin tähänkin tilanteeseen.

Suurin osa peruskoulun ja lukion opettajista on opetusvelvollisuuteen tai vuositunteihin perustuvassa työaikajärjestelmässä, jossa on kesäkeskeytys eikä opettajille kuulu vuosilomaoikeutta. Koska näillä opettajaryhmillä ei ole vuosilomalain tarkoittamaa kesälomaa, heidän ei ole mahdollista siirtää sairauden takia kesälomaansa myöhemmin pidettäväksi. Opettajien ei ole pakko anoa virkavapaata (sairauslomaa) koulun/oppilaitoksen

kesäkeskeytysajaksi, vaikka he olisivat silloin työkyvyttömiä (OVTES, Osio A, 38 § 1 mom., soveltamisohje). Lisäksi opettajat voivat itse hakea Kelan sairauspäivärahan itselleen lääkärintodistuksen perusteella, jos sairausaika ajoittuu laskennallisen vuosiloman ajalle. Eli kun et ano kesäkeskeytyksen ajalle virkavapautta, saat itsellesi palkan JA kelan maksaman ansioperusteisen sairauspäivärahan. Luonnollisesti joudut hakemaan KELA:n ansioperusteisen sairauspäivärahan itse. KELA:n maksama etuus sisältää omavastuuajan. Siispä haet etuutta vaikka työkyvyttömyys alkaisi jostakin pirullisesta syytä jo heti kevätkuuhlapäivää seuraten. Muistanet lääkärintodistuksen tarpeen.

Laskennallisen vuosiloman ajalta saatavasta kompensatiosta huolimatta on syytä toivoa terveyttä myös kesäkeskeytyksen ajalle. Poikkeuksellista huomiota vaatii kuitenkin tilanne, jossa sairaus on alkanut ennen kesäkeskeytystä ja jatkuu kesäkeskeytyksen päätyttyä:

HUOMIO!!! Mikäli sairausloma on alkanut ennen koulun kesäkeskeytyksen alkua ja jatkuu kesäkeskeytyksen päätyttyä, lasketaan em. virkavapaa-aikaan myös sellaiset laskennallisen vuosiloman ulkopuolelle jäävät kesäkeskeytyspäivät, jolloin ao. henkilö ei ole virkavapaalla. Tämä tulee ennakoida varsinkin pitkissä sairauspoissaoloissa, jolloin oikeus palkalliseen sairauslomaan on loppumassa tai loppunut. Ja kuten lukija arvaakin, voi virheellinen toiminta käydä jäsenelle kalliiksi.

Saanan nöyrästi ehdottaa, että sopivalla YS-ajalla käsitellään esimiehen johdolla seuraavaksi kuvattavia ohjeita: *Työnantajan tulee laatia menettelytapaohjeet, joita vuosiloman aikana sattuneissa työkyvyttömyystilanteissa noudatetaan. Yleisten ohjeiden lisäksi tarvitaan ohjeet, joita noudatetaan kesäloman aikana. Henkilöstöä tulee informoida menettelytavoista, ja antaa sen henkilön yhteystiedot, jolle työkyvyttömyydestä ilmoitetaan. Samoin on oltava ohjeet, onko aina työkyvyttömyydestä oltava lääkärintodistus ja minne se toimitetaan.*

Sairausloma ei aina ole palkallinen

Meillä on helposti se käsitys, että työnantajalla on yleinen velvoite maksaa palkka sairausloman ajalta. Poikkeuksiin törmääminen on harvinaista mutta sitäkin ikävemmän yllätyksen useimmille aiheuttava. Jos työntekijä on tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudellaan aiheuttanut työkyvyttömyyden, ei työnantajalla ole velvollisuutta maksaa sairausajan palkkaa. Yhtään yhteydenottoa en ole saanut lämpimillä keleillä terassilta kotiin matkalla olleelta opettaja, joka olisi viritetyllä sähköskootterilla ajaessaan päätenyt nupulakiveykseen lähemmin tutustumaan. Tällaisia opettajia ei toki Vantaalla olekaan.

Toinen ja vaikeammin ymmärrettävä tilanne syntyy, jos työntekijällä on oikeus saada työansion menetyksestä korvaus muualta. Jos tällainen oikeus on, tulee hänen toimia siten, että tämä korvaus maksetaan, sillä sopimus estää ”tuplapalkan saamisen onnettomuustilanteessa”. Korvaukseksi ei kuitenkaan katsota hoitoa, siihen verrattavia kustannuksia, haittarahaa, sen sijasta maksettavaa kertakaikkista korvausta eikä työtapatuma-

ja ammattitaitolain mukaista hoitotukea, vaatelisää ja kyseisen lain 53§:ssä mainittuja lisiä ja korvauksia.

Yksinkertaistaen tilanne on sellainen, että jos joku lyö sinua, tai ajaa mopoautolla päällesi, on työkyvyttömyyden aiheuttajalla todennäköisesti tilanteessa maksajan rooli. Eli pääsääntöisesti palkkaa ei työkyvyttömyyden ajalta makseta.

Näiden harvinaisten tilanteiden varalta on muutama hyvä neuvo. Tarkista vakuutusturvasi. OAJ:n jäsenenä saamasi vakuutus kattaa kyllä erilaisia hoitokustannuksia, mutta ei ansionmenetystä. Pohdi onko tällaiselle lisäturvalle tarvetta. Ja selvitä tarvittaessa. Luulisi vakuutusyhtiöiden mielellään tuotteistansa kertovan kysyjille.

Jotta kenellekään jäsenelle ei jäisi väärää kuvaa, että toisen henkilön aiheuttaessa vahingon tulee poissaolon palkattomuus hyväksyä jupinoitta, on syytä teroittaa seuraavaa: Ole yhteydessä omaan luottamusmieheesi! Hänen tehtävänsä on selvittää asiaa ja sitä kautta saada varmuus, onko sairauspoissaolo palkaton vai palkallinen. Pelkästään Vantaan Opettajaa, Vopettajaa tai edes Opettaja-lehteä lukemalla ei voi päästä lopulliseen tulkintaan, vaan virheiden syntymisen riski on ilmeinen. Kannattaa silti lukea ja suosittelen. Tällöin tietää paremmin, milloin olla yhteydessä siihen omaan luottamusmieheen ja saada vastinetta jäsenmaksulleen. Ja muistaa, että vastinetta ei ole ainoastaan toivomansa ratkaisun saaminen. Sopimus ja lainsäädäntöteksti eivät likikään aina noudata omia toiveita tai edes oikeudenmukaisuuden tunnetta. Onneksi niinkin välillä tapahtuu.

Valpasta kevättä toivottaen Vantaalla 21.3.2022 klo 0900

Sami Markkanen
Päáluottamusmies JUKO/OAJ
etunimi.sukunimi@vantaa.fi
050 314 5131